

Utbildningsinspektion i Alborga skola och Häcklinge skola, förskoleklass och grundskola 1–6

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Alborga skola och Häcklinge skola

Skolverket sände den 23 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Alborga skola och Häcklinge skola har bestått av undervisningsråden Malin Winbladh och Monica Norberg. Besök i Alborga skola och Häcklinge skola genomfördes den 22-23 mars 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Alborgaskola och Häcklinge skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Alborga skola och Häcklinge skola genomfördes intervjuer med elever, lärare, föräldrar och rektor. Lektioner i de flesta klasser besöktes.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Alborga skola och Häcklinge skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	33
Grundskola	180
Skolbarnsomsorg	91
Fritidsklubb	13

Rektorsområdet består av två skolor och utbildningen vid skolorna omfattar årskurs F–6 med en klass i varje årskurs. På Häcklinge skola är eleverna indelade i fyra grupper där man integrerar 4–6 men kärnämnen läses årskursvis.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i så kallade målstyrda grupper (MSG). Varje målstyrd grupp har en utvecklingsledare. Alborga skola består av 2 stycken MSG som kallas orange och turkos. Häcklinge skola består av ett MSG som är uppdelat i två arbetslag som kallas gul/röd och grön/blå.

Skolan har två separata byggnader från 1800-talet som ligger ca 2 km från varandra. Eleverna har slöjd och idrott på Sofiedalsskolan dit de åker buss.

Verksamheten vid Häcklinge skola kommer, efter beslut av styrelsen för utbildning, att flytta över till Sofiedalsskolan till läsåret 2005/2006.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Kunskaper relaterade till kursplanernas mål

De kunskapsresultat som framträder genom resultat från nationella prov syftar till att vara nationellt likvärdiga. När det gäller att bedöma hur framgångsrik en viss skola har varit i arbetet med elevernas lärande, förklaras dock resultaten av både skolans insatser och de enskilda elevernas förutsättningar, som är en funktion av socioekonomisk bakgrund och många andra faktorer.

Andel av eleverna i procent som uppfyllt målen på de nationella proven i årskurs 5 läsåret 2003-2004.

Nationella prov åk 5	Häcklinge skola	Gävle kommun
Svenska	90	87
Engelska	90	86
Matematik	97	86

Skolan har ingen sammanställning över måluppfyllelsen i övriga ämnen.

Inspektörerna bedömer att måluppfyllelsen i matematik är god. Skolans rektor och lärare bör förbättra sitt arbete med att systematiskt följa upp och analysera elevernas kunskapsresultat i övriga ämnen.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring kunskaper

I skolans uppdrag ingår mål som gäller elevernas generella kunskapsutveckling. Enligt läroplanen har skolan att verka för att varje elev kan använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, reflektera över erfarenheter, kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden samt lösa praktiska problem och arbetsuppgifter, att eleven tror på sin förmåga och sina möjligheter att utvecklas, utvecklar en insikt om sitt sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt lärande samt utvecklar förmågan att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Bland målen märks också analytisk förmåga, ett allt mera vetenskapligt sätt att arbeta och tänka samt självständighet i att formulera ståndpunkter grundade på empirisk kunskap och en kritisk analys.

Eleverna vid de båda skolorna är vana vid att arbeta med ett utforskande arbetssätt. Vid inspektörernas intervjuer och övriga möten kunde vi konstatera att eleverna känner till och är förtrogna med begrepp som hypotes, slutsats och utvärdering. Flera elever diskuterade även om val av inlärningsstrategi. Skolan följer på individnivå upp vissa av de mål att sträva mot som beskrivs i läroplanen genom ett socialt protokoll som ingår i utvecklingssamtalen. Ingen sammanställning av dessa resultat görs för skolorna.

Inspektörerna bedömer att skolan genomför ett väl genomtänkt arbete med att utveckla elevernas kunskaper mot de generella kunskapskvaliteter som finns

beskrivna i läroplanen. Skolans rektor och lärare bör dock systematiskt skaffa sig en bild av vilka resultat eleverna når inom dessa områden.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

Den av huvuddelarna i skolans uppdrag, som syftar till att eleverna skall utveckla sina attityder och sin kompetens i riktning mot de normer och värden som bildar ideal för vårt samhälle, är en krävande men inte desto mindre angelägen uppgift. Resultaten av skolans arbete på detta område är särskilt svåra att mäta, incitament i form av betyg saknas och den professionella utmaningen för skolledare och pedagoger är kanske större än i de flesta andra utbildningssammanhang just när det gäller att framgångsrikt påverka människors värderingar. Lika fullt har rektor även på detta område ansvar för skolans resultat. Det ställer bland annat krav på att kontinuerligt och systematiskt skaffa en bild av vilka resultat eleverna når i sin utveckling enligt läroplanens mål rörande normer och värden och av hur framgångsrika skolans insatser är för denna utveckling.

Skolorna har inte på något systematiskt sätt gjort bedömningar av måluppfyllelsen beträffande normer och värden. Ett slags indikation på resultaten av skolans arbete kan vara hur eleverna förhåller sig i skoltillvaron. Självfallet har dock deras uppträdande och engagemang där också andra orsaker, och arbetet med normer och värden skall även ta sikte på roller som eleverna spelar utanför skolan. Genom en enkät som genomförts i årskurs 5 med eleverna framträder en bild av skolan präglad av trygghet, kamratskap, öppenhet och möjlighet för eleven att påverka och ta ansvar för sin egen situation. Samtidigt vittnar elever om enstaka fall då elever kränker andra elever och det får ses som tecken på att det återstår arbete på värdegrundsområdet.

Skolans rektor och lärare bör systematiskt skaffa sig en bild av och säkerställa resultat hos eleverna av skolans arbete med normer och värden.

Sammanfattningsvis når man vid Alborga- och Häcklinge skolor goda kunskapsresultat i matematik. Inspektörerna bedömer att skolan bör följa upp resultaten i samtliga ämnen utöver kärnämnenäna svenska, engelska och matematik. Dessutom bör rektorn och lärare säkerställa resultat av resultatområdena utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring kunskaper samt kring normer och värden.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan och delaktighet

Elevernas inflytande på utbildningen är en grundpelare i det svenska skolväsendet. Verksamheten skall vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och att aktivt delta i samhällslivet. Skolans lärare skall utgå från att eleverna kan och vill ta ansvar för sin inläring och sitt arbete i skolan och de skall planera undervisningen tillsammans med eleverna. Lärarna skall se till att alla elever, oavsett kön och social och kulturell bakgrund, får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen och skall uppmuntra sådana elever som har svårt att framföra sina synpunkter att göra det. Rektorn skall särskilt

verka för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Eleverna tyckte det var svårt att ge konkreta exempel på hur de fick vara med och påverka undervisningen. Inspektörerna såg dock flera exempel på detta i klassrumssituationen och personalen beskrev detaljerat ytterligare goda exempel.

Inspektörerna bedömer att de båda skolorna medvetet arbetar med att låta eleverna ha inflytande över undervisningen och utvecklar elevernas ansvar över sitt eget lärande men vill påpeka att lärare och rektor bör diskutera med eleverna och visa på när de är med och påverkar.

Värdegrundsarbetet

Parallellt och integrerat med undervisningen mot målen i kursplanerna skall skolan förmedla och hos eleverna förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på. Skolan skall aktivt påverka och medvetet stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och att låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Skolorna samarbetar i värdegrundsfrågor med olika verksamheter utanför skolan såsom polisen, Brottsförebyggarna i Gävle (BIG), Jämställdhetsforum (Jämrum), kyrkan och socialtjänsten. Ett av skolans syften med det EU-projekt som beskrivs på annat ställe i rapporten är att låta eleverna komma i kontakt med jämnåriga från andra kulturer då området skolorna är beläget i har väldigt få invånare med utländsk härkomst. Inspektörerna såg vid sitt besök flera exempel på att ett aktivt värdegrundsarbete genomsyrade undervisningen.

Inspektörerna bedömer att lärarna vid Alborga och Häcklinge skolor aktivt påverkar och stimulerar eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar.

För att åstadkomma en god arbetsmiljö i skolan, finns krav på rektorn att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera skolans handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling bland elever och anställda. Också var och en som verkar inom skolan skall aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning, rasistiska beteenden, trakasserier mot och förtryck av individer och grupper. Skolans lärare skall uppmärksamma och – i samråd med övrig skolpersonal – vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka kränkande behandling.

Trygghetsteamet vid skolorna har utarbetat en trygghetsplan som togs i bruk inför läsåret 2004/2005. Trygghetsplanen beskriver såväl förebyggande arbete som akuta åtgärder som ska sättas in vid kränkande behandling eller mobbning. I det förebyggande arbetet ingår förankring av regler, gruppstärkande övningar, fadderverksamhet vid Alborga skola samt tillsyn vid raster. Enligt personalen har Häcklinge skola haft ett par tillbud under läsåret då man använt sig av de akuta åtgärder som beskrivs i trygghetsplanen. Trygghetsplanen ska utvärderas vid de planerade utvärderingsdagarna i slutet av läsåret. De elever som inspektörerna samtalade med beskrev att viss kränkande behandling förekommer men att det är sällsynt och att de vuxna på skolan genast tar tag i händelsen. Samtliga elever som inspektörerna samtalade med kände att de har en vuxen som de

känner förtroende för och kan vända sig till. Både elever, föräldrar och personal var väl förtrogna med innehållet i trygghetsplanen och ansåg att den beskrev hur trygghetsarbetet bedrivs vid skolorna.

Inspektörerna bedömer att de båda skolorna aktivt motverkar kränkningar vi och att de har ett väl genomarbetat handlingsprogram om kränkningar eller mobbning skulle förekomma på skolan.

Sammanfattningsvis arbetar lärarna vid bägge skolorna aktivt för att få eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar. Vidare genomför skolorna ett systematiskt arbete för att motverka kränkande behandling.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Lokala mål och innehåll

Verksamheten i skolan skall aktivt vara inriktad på att nå målen i de nationella styrdokument. Det förutsätter att såväl elever som personal och ledning har kännedom om vilka mål och riktlinjer som gäller. En lokal planering skall finnas för hur målen skall omsättas i den konkreta undervisningen.

De elever och föräldrar som inspektörerna samtalade med hade en god bild av vilka mål som skall uppnås. Informationen delges föräldrarna under utvecklingssamtal och föräldramöten. Samtliga årskurser arbetar med LUS, som är ett verktyg för att mäta elevernas läsutveckling. I matematik arbetar Alborga skola med ett matematikhjul för att beskriva kunskapsmålen. I skolans föräldrainformation beskrivs innehållet i skolans teman på ett överskådligt vis. Dessa teman täcker in kunskapsmål i övriga ämnen.

Inspektörerna bedömer att Alborga skola och Häcklinge skola genomför ett systematiskt arbete med att kommunicera mål och innehåll till elever och föräldrar.

Organisering av undervisningen och tidsanvändningen

Tid skall användas – målinriktat och planerat – till att nå även mål i andra styrdokument än kursplaner, såsom attitydmål och sociala mål enligt läroplanen. Skolan skall sträva efter flexibla lösningar för organisation, kursutbud och arbetsformer, bland annat så att tidsutläggningen för elevernas lärande är möjlig att förändra i takt med att behov och studieresultat utvecklas.

Alborga skola har infört samlad skoldag vilket innebär att alla elever börjar klockan 8.00 och slutar 14.00. På så sätt har man kunnat integrera fritidsverksamheten med skolarbetet och fått möjlighet att variera arbetsformer och aktiviteter under dagen. Arbetssättet har utvärderats bland elever, föräldrar och personal och i princip samtliga är mycket nöjda. Häcklinge skola arbetar åldersintegrerat i alla ämnen utom vid genomgångar i svenska, engelska och matematik då man läser med sin årskurs. Vid vissa laborativa inslag har man haft pojk- och flickgrupper. Varje arbetslag har två färggrupper och tre årskurser på tre pedagoger. Vid inspektörernas besök såg vi ett par exempel på att man utnyttjade tiden att arbeta med pedagogiskt drama, olika årskurser tillsammans och individuella lösningar.

Inspektörerna anser att Alborga skola och Häcklinge skola har organiserat undervisningen och tidsanvändningen effektivt.

Arbetssätten

Eleverna har rätt att av skolans lärare få professionell stimulans, handledning och stöd i sitt lärande. Arbetssätt för lärandet skall utformas på en grund av vetenskap och beprövad erfarenhet, och läraren skall låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Vid skolan skall det pågå en aktiv diskussion om kunskapsbegrepp, vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och hur kunskapsutveckling sker. Lärarna skall i undervisningen beakta resultat av utvecklingen inom ämnesområdet och den pedagogiska forskningen. Det ställs krav på ett helhetsgrepp om elevernas utbildning. Skolans lärare skall samverka med varandra i arbetet på att nå utbildningsmålen. Eleverna skall ges möjlighet att få överblick och sammanhang över kursgränserna samt att reflektera över sina erfarenheter och tillämpa sina kunskaper. Eleverna skall i skolan få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta och lösa problem både självständigt och tillsammans med andra. Skolan skall ta till vara de kunskaper och erfarenheter som eleverna har från annat håll än skolan. Eleverna skall tränas i att tänka kritiskt, granska fakta och förhållanden och inse konsekvenserna av olika alternativ samt i att närma sig ett allt mer vetenskapligt sätt att tänka och arbeta. Skolan skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de framförs. Läraren skall öppet redovisa och tillsammans med eleverna analysera olika värderingar, uppfattningar och problemställningar samt konsekvenserna av dessa. Undervisningen skall vara saklig och allsidig, och när värderingar redovisas skall det alltid klart framgå vem som står för dem. Läraren skall se till att undervisningen till innehåll och uppläggning speglar både manliga och kvinnliga perspektiv. Alla som arbetar i skolan skall medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen samt i arbetet med eleverna verka för solidaritet med eftersatta grupper både i och utanför vårt land.

Vid inspektörernas besök observerades exempel på varierande arbetsformer, alltifrån traditionella genomgångar till ett undersökande arbetssätt. Särskilt inom matematikundervisningen vid Alborga skola där även eleverna redogjorde för varierande arbetsformer och relativt lite enskilt arbete. Båda skolorna arbetar konsekvent med olika teman för att skapa helhet i undervisningen. Även inom temat varierar man arbetssätt och arbetsformer för att göra undervisningen intressant och väcka elevernas lust att lära. Eleverna arbetar ofta tillsammans i olika konstellationer och tränas i att ställa hypoteser, diskutera och dra slutsatser. Vid inspektörernas intervjuer med lärarna framhöll de ofta att både kvinnliga och manliga perspektiv måste beaktas i undervisningen och att de arbetar aktivt för att hitta former för att integrera inslag olika kulturer i sin undervisning. Alborga skola deltar i ett EU-projekt tillsammans med skolor från Storbritannien, Frankrike och Italien. Syftet med projektet är att utbyta erfarenheter och att träna eleverna i att kommunicera med människor från andra länder. Vid inspektörernas besök höll eleverna på att sammanställa en beskrivning över svenska traditioner för att delge de andra deltagande skolorna.

Inspektörerna bedömer att lärarna lyckas väl med att variera arbetssätten och genomför en saklig och professionell undervisning.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Läraren skall stimulera, handleda och stödja varje elev i hans eller hennes lärande. Skolan skall låta varje enskild elev finna sin unika egenart. Eleven skall få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Lärarna skall utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt organisera arbetet så att eleven utvecklas enligt sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Lärarna skall ge särskilt stöd till elever med svårigheter och rektorn skall agera för att undervisningen utformas så att elever som behöver särskilt stöd och hjälp får det. En elev skall ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå kunskapsmålen i kursplanerna. Rektorn skall se till att ett åtgärdsprogram utarbetas för varje elev för vilken det framkommit behov av särskilt stöd. Eleven och vårdnadshavaren skall ges möjlighet att delta i utarbetandet av programmet.

Alborga skola och Häcklinge skola genomför ett systematiskt arbete för att mäta måluppfyllelsen under årskurs 1–6 i svenska och matematik. I årskurs 2 genomförs diagnoser. Efter diagnosen gör man en bedömning för vilka elever som behöver stödinsatser och ett åtgärdsprogram skrivs. Åtgärdsprogrammet utvärderas och justeras kontinuerligt för att eleven ska få rätt typ av stöd. Skolorna har även en gemensam överenskommelse om att elever ska ha nått en bestämd nivå i sin läsutveckling vid slutet av årskurs tre annars sätts extra stödåtgärder in i årskurs 4. Varje termin har MSG två eller tre genomgångar av alla sina elever. Då diskuteras stödinsatser för de elever som lärarna anser har problem med måluppfyllelsen. De elever som inspektörerna samtalade med ansåg att stödet var något som gavs enskilt eller i en liten grupp. Vid besök i undervisningen observerade dock inspektörerna även andra typer av stöd och individualisering och lärarna beskrev flera olika modeller och metoder som de använde sig av i klassrummet. Eftersom båda skolorna genomsyras av ett tematiskt och undersökande arbetssätt fanns det goda möjligheter för elever som ville fördjupa sig eller arbeta i en högre takt än den övriga av gruppen att göra det.

Inspektörerna bedömer att Alborga skola och Häcklinge skola uppfyller författningarnas krav vad avser individuell studieplanering och stöd.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygsättning

En välgrundad och likvärdig kunskapsbedömning fyller en viktig funktion inom utbildningen, som en fullbordan av målstyrningen. Kontinuerlig information till eleverna om kunskapsutvecklingen skapar förutsättningar för dem att ta ansvar för sin utbildning och kunna påverka den och dess resultat. Inför bedömningen i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik skall lärarna använda sig av nationellt fastställda prov. Skolans lärare skall fortlöpande ge varje elev information om elevens utvecklingsbehov och framgångar i studierna samt redovisa för eleverna på vilka grunder bedömningen sker.

I årskurs 2 gör skolan en prognos för elevernas möjligheter att nå kunskapsmålen i svenska och matematik. Som stöd för prognosen används en diagnos som är gemensam i kommunen. Samtliga elever och föräldrar erbjuds ett utvecklingssamtal varje termin. Samtalen är olika utformade men läraren kräver förberedelse av eleverna och en reflektion kring den egna utvecklingen. Både sociala

mål och kunskapsmål utvärderas. De elever och föräldrar som inspektörerna samtalade med beskrev utvecklingssamtalen som en konstruktiv och informativ dialog mellan elev, förälder och lärare. I samband med de nationella proven i årskurs 5 har man ett samtal som koncentreras kring dessa. Föräldrar och elever kände att de har bra information om övriga diagnoser och tester. Bland annat genomförs ett test för att mäta läsutveckling fyra gånger per läsår och målen i matematik följs kontinuerligt upp. Återkopplingen av elevernas kunskapsutveckling är i huvudsak förknippad till ämnena svenska, engelska och matematik.

Inspektörerna bedömer att de båda skolorna bedriver ett systematiskt och genomtänkt arbete med utvärdering och bedömning av lärandet.

Samverkan och öppenhet

Alla som arbetar i skolan skall verka för att utveckla kontakter med kultur och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö.

Alborga skola deltar i ett Comenius-projekt tillsammans med skolor från England, Frankrike och Italien. Syftet med projektet är att lyfta in och belysa andra kulturer och ge ett internationellt perspektiv på undervisningen. Båda skolorna deltar dessutom i "Naturvetenskap och Teknik för Alla" (NTA), som bedrivs av Ingenjörsvetenskaps Akademien (IVA) och Kungliga Vetenskaps Akademien (KVA), tillsammans med flera andra skolor i Gävle. Skolorna har beslutat att inte ha speciella BIG-kompisar men deltar i den fortbildning som erbjuds och genomför flera av gruppövningarna i klasserna. Skolan har även kontakt med Jämrum som är en kommunal stödfunktion runt jämställdhetsfrågor. Nätverk finns även för frågor runt etik, social kompetens, matematik, svenska och teknik. Polisen och kyrkan är andra inslag i skolornas arbete med omvärldskontakter. Genom samverkan med Gävle kommun har man tillgång till en bit skog som eleverna kallar skolskogen.

Inspektörerna bedömer att de båda skolorna har ett väl utarbetat och utnyttjat nätverk med andra verksamheter.

Sammanfattningsvis genomför båda skolorna ett systematiskt arbete med att kommunicera mål och innehåll till elever och föräldrar. Undervisningen och tidsanvändningen är effektivt organiserad. Lärarna lyckas väl med att variera arbetssätten och genomför en saklig och professionell undervisning. Dessutom har skolorna ett väl fungerande arbete för utformning av individuell studieplanering och stöd. Skolorna genomför en systematiskt och genomtänkt utvärdering och bedömning av lärandet. Utöver detta har skolorna ett väl utarbetat och utnyttjat nätverk med andra verksamheter.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Staten har tilldelat rektor en nyckelfunktion för utbildningens planering, genomförande och resultat. För ledningen av utbildningen i en skola skall det finnas en eller flera rektorer. För att utöva sitt ledarskap skall rektorn enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Den som är rektor skall ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet.

På Alborga och Häcklinge skolor leds arbetet av en rektor tillsammans med ledningsgruppen som består av rektor och tre utvecklingsledare. Lärare och elever beskriver rektorn som förtrogen med det dagliga arbetet vid skolorna men lärarna vid Häcklinge skola efterlyser tätare besök på enheten. Enligt rektorn besöker hon enheten vid ett par tillfällen i veckan. Däremot har det inte varit möjligt att arbeta en hel dag på skolan, såsom planerat, då rektorn på grund av överflyttningen av verksamheten vid Häcklinge haft mycket möten utanför skolorna under det gångna läsåret. Rektorn är utbildad förskolelärare och har arbetat som förskolechef samt genomgått den statliga rektorsutbildningen.

Inspektörerna bedömer att rektorn har utbildning och erfarenhet för rektorsuppgifterna samt att rektorn är förtrogen med det dagliga arbetet vid enheterna.

Rektors pedagogiska ledning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Rektor skall vara pedagogisk ledare för skolan och chef för lärarna och övrig personal. Särskilt skall rektor verka för att utbildningen utvecklas.

Lärarna beskriver att utvecklingen av skolan sker inom MSG i samråd med rektorn och att rektorn är skolan pedagogiska ledare. Av den dokumentation som inspektörerna tagit del av och i de intervjuer och observationer inspektörerna genomförde i samband med inspektionen framkommer att skolan bedriver ett kontinuerligt pedagogiskt utvecklingsarbete som leds av rektorn.

Inspektörerna bedömer att rektorn verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektor skall utöva det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de riksgiltiga målen och rektor skall agera för att ta ansvar för skolans resultat. Som ett led i rektorns resultatansvar och uppdrag att särskilt verka för att utbildningen utvecklas, skall rektorn ansvara för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de riksgiltiga målen, målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Arbetsplanen skall följas upp och utvärderas kontinuerligt. Skolans skall lärare utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.

De båda skolorna har ingen arbetsplan. Rektorn menar att den information som finns i kvalitetsredovisning, trygghetsplan och presentationsmaterial av skolan utgör en konkretisering av hur nationella och lokala mål omsätts i verksamheten. Kvalitetsredovisningen innehåller utvärderingar som till viss del motsvarar de krav som ställs i styrdokumentet. Personalen, framförallt vid Häcklinge skola, anser dock att en arbetsplan skulle vara ett användbart verktyg för dem i deras dagliga arbete.

För att redovisa hur de lokala och nationella målen konkretiseras vid skolorna skall en arbetsplan utformas.

För skolan skall det årligen upprättas en skriftlig kvalitetsredovisning. Den skall fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts.

Skolorna har en gemensam kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen vid skolorna ger en konkret och tydlig bild av verksamhetens måluppfyllelse samt av vilka åtgärder skolan tänker vidta för en ökad måluppfyllelse. Dessutom upplevs den av personalen som ett levande dokument som används i det dagliga arbetet.

Inspektörerna anser att kvalitetsredovisningen vid de bägge skolorna lever upp till förordningens krav.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete vid skolan är av god kvalitet. Rektorn har utbildning och erfarenhet för rektorsuppdraget och är förtrogen med det dagliga arbetet vid enheterna. Vidare verkar rektorn för att utbildningen utvecklas. För att förtydliga hur de lokala och nationella målen konkretiseras vid skolorna bör dock en arbetsplan utformas. Kvalitetsredovisningen vid de bägge skolorna lever upp till förordningens krav.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Tillgång till utbildning

I grundskolans timplan anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Ett allsidigt urval av ämnen skall erbjudas eleverna som elevens val.

Eleverna vid Häcklinge och Alborga skolor erbjuds inga arbetspass som benämns som elevens val. Ett system med ett antal valbara ämnesområden har funnits i bruk men ansågs, av lärarna, för sårbart om någon blev sjuk så det avskaffades. I samband med att eleverna arbetar i tema erbjuds eleverna att fördjupa eller bredda sig inom ett eget valt område som har anknytning till temat. Vilka teman som avhandlas under läsåret beslutas av ledningsgruppen och kommuniceras till elever och föräldrar genom ett informationsmaterial som delas ut i början av läsåret. Eleven får sedan själv välja hur arbetet ska redovisas. Fördjupningarna sker minst en gång per termin ofta i anslutning till en temakväll då föräldrarna besöker skolan. Eleverna ansåg inte att de har något elevens val men beskriver att de inom dessa fördjupningsveckor har stora möjligheter att fritt välja fördjupningsområde, arbetsform och hur de ska redovisa. Ingen av de av inspektörerna intervjuade grupperna anser att fördjupningsveckorna är till för att arbeta färdigt eller få extra stöd.

Inspektörerna bedömer att Alborga och Häcklinge skolor uppfyller kriterierna för elevens val men att informationen till elever och föräldrar om läroplanens intentioner och skolans lösning bör förbättras. Dessutom vill inspektörerna göra rektorn uppmärksam på att det är rektor som skall fatta beslut om det ut-

bud som erbjuds inom elevens val och återrapportera det till styrelsen för utbildning.

Skolan genomför en systematisk kartläggning av vilka elever som är i behov av modersmålsundervisning, studiehandledning på modersmålet och svenska som andraspråk. I dagsläget finns inga elever med något av dessa behov på skolorna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna vid skolan har tillgång till utbildning och omsorg enligt författningarnas krav. Skolorna uppfyller kriterierna för elevens val men informationen till elever och föräldrar om skolans lösning bör förbättras.

6. Resurser

Personalens kompetens och kompetensutveckling

Skolans lärare skall ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak skall bedriva, och personal för studie- och yrkesorientering skall ha utbildning för sådan verksamhet. Om personer med respektive föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder.

All personal har pedagogisk utbildning. Ett flertal av lärarna i årskurs 1–3 har en förskolelärarutbildning i botten och har sedan vidareutbildat sig till lärare. De lärare som har en äldre klasslärarutbildning har samtliga genomgått en kortare utbildning för att komplettera till 1–7 lärare. En av klasslärarna som undervisar i årskurs 1–3 har inte korrekt utbildning för sin tjänst utan är fritidspedagog.

Läromedel, pedagogisk materiel, utrustning och skolmåltider

Både Alborga skola och Häcklinge skola hade gott om material för ett laborativt och undersökande arbetssätt. Samtliga klassrum var utrustade med datorer. Både Alborga skola och Häcklinge skola hade tillgång till ett mindre bibliotek och personalresurser avsatta att sköta om dessa. Lärarna har inflytande över budgeten för inköp av material och läromedel genom MSG.

Inspektörerna bedömer att skolornas tillgång till material och utrustning är god.

Lokaler

Trots att de flesta byggnaderna var från slutet av 1800-talet är de väl anpassade för undervisningens behov enligt de lärare och elever som inspektörerna mötte. Skolgårdarna är väl utrustade.

Inspektörerna bedömer att skolornas tillgång till lokaler och utomhusvistelse är god.

Sammanfattningsvis: Skolornas tillgång till utbildad personal, material, utrustning och lokaler ger goda förutsättningar för att bedriva undervisning.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten är av mycket god kvalitet och vill framhålla de problemlösande arbetssätten som genomsyrar undervisningen samt att skolans lärare genomför en saklig och professionell undervisning. Dessutom har skolorna ett väl fungerande arbete för utformning av individuell studieplanering och stöd. Utöver detta genomför skolorna en systematiskt och genomtänkt utvärdering och bedömning av lärandet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

Kunskaper, utveckling och lärande

- Skolans rektor och lärare bör förbättra sitt arbete med att systematiskt följa upp och analysera elevernas kunskapsresultat i övriga ämnen utöver matematik, svenska och engelska.
- Skolans rektor och lärare bör systematiskt följa upp och utvärdera vilka resultat eleverna når i förhållande till de generella kunskapskvaliteter som anges i läroplanen samt av skolans arbete med normer och värden.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- För att förtydliga hur de lokala och nationella målen konkretiseras bör en arbetsplan utformas.

Tillgång till utbildning och omsorg

- Information till elever och föräldrar om på vilket sätt skolan genomför elevens val bör förbättras.

Datum

Ort

2005-12-21

Stockholm

Malin Winbladh

Monica Norberg